

Бурдин В.М., група 21САІ

Науковий керівник: В'юник О.В., асистент.

Таврійський державний агротехнологічний університет

olga.viunyk@tsatu.edu.ua

Постановка проблеми. Через вихід з ладу турбокомпресорів, встановлених на двигунах тракторів чи комбайнів відбуваються значні втрати потужності сільськогосподарської техніки.

Мета статті. Пропонуються шляхи підвищення надійності роботи турбокомпресорів.

Основні матеріали дослідження. Аналіз умов праці та факторів, що впливають на надійність турбокомпресорів (ТКР) дозволить розробити основні напрямки з підвищення їх безвідмовності. Надійність ТКР визначається надійністю роботи вузла підшипників, що повинен забезпечувати працездатність ТКР при частотах обертання ротора до 120 - 130 тис. хв^{-1} і більше. При цьому окружна швидкість вала ротора досягає значень 60 - 70 м/с.

Як показує досвід експлуатації, процеси зношування у вузлі підшипників ТКР відбуваються по іншому, ніж у звичайних підшипниках ковзання двигуна. Причина цього полягає в деяких особливостях режиму роботи й конструкції вузла підшипників: високі відносні швидкості ковзання, що досягають значень 60 - 70 м/сек; наявність двох масляних зазорів у підшипнику з невідомою кількісною характеристикою розподілу потоків масла й абразивних часток між ними; піддатливість плаваючого елемента підшипника, що впливає на умови потрапляння й закріплення абразиву на поверхні; наявність поля відцентрових сил у масляній порожнині корпусу підшипників.

Вузол підшипників ТКР повинен зберегти працездатність при всіх різноманітних з мінливих режимах роботи дизеля: при пуску в умовах нестачі змащення; при прогріві, коли має місце висока температура й високий тиск масла; при різко змінних швидкісних режимах в умовах змінного температурного режиму; при збільшених зазорах у результаті зношування підшипників і розбалансованому роторі; при різкому падінні тиску масла перед ТКР, пов'язаному з відмовою вузлів і деталей системи мащення. Одне з умов працездатності вузла підшипників ТКР полягає в збереженні стійкого обертання ротора ТКР в підшипниках при всіх режимах роботи дизеля. Стійке обертання ротора можуть забезпечити тільки спеціальні підшипники ковзання плаваючого типу. У світовій практиці знайшли застосування підшипники двох типів: із плаваючими обертовими втулками (ВВ) і плаваючою, але не обертовою моновтулкою (НМ). Розміри вузла підшипників змінюються в досить вузькому діапазоні. Так, діаметр валу виконується в межах 0,15 - 0,17 від діаметра колеса компресора, і є тенденція до його зменшення, тому що в цьому випадку підвищується ефективність турбокомпресора за рахунок підвищення механічного ккд. Вузол підшипників містить у собі й упорний підшипник, що обмежує осьове переміщення ротора. Він виконується у вигляді окремої плоскої шайби. Відомі конструкції, де осьове переміщення ротора обмежується торцями моновтулки. Така конструкція більш проста, має меншу кількість деталей. У цьому випадку стопорна втулка, через яку підводиться масло, сприймає й осьове зусилля від переміщення ротора. Тому потрібно забезпечити її підвищену зносостійкість.

Проведений аналіз дозволить виробити вимоги до конструкції підшипника ковзання турбокомпресора, намітити напрямки її удосконалення з метою підвищення надійності

Висновки. З наведеного матеріалу можна виділити такі шляхи підвищення надійності роботи ТКР: очищення масла на вході у ТКР, покращення умов змащення в підшипниках, підвищення зносостійкості валу ротора.

Список використаних джерел

1. Савельев Г.М. Опыт доводки и производства турбокомпрессоров автомобильных дизелей / Г. М. Савельев, Б.Ф. Лямцев, Э.В. Аболтин. – М, 2002. – 94 с.